

Nr 168.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning; given Stockholms slott den 9 mars 1923.

Under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över finansärenden för denna dag vill Kungl. Maj:t härmed föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

GUSTAF ADOLF.

F. V. Thorsson.

Förslag

till

förordning

**om vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående
mantalsskrivning.**

Härigenom förordnas, att § 6 mom. 1, § 7 mom. 1 samt § 12 i förordningen den 6 augusti 1894 angående mantalsskrivning skola i nedan angivna delar erhålla följande ändrade lydelse:

§ 6 mom. 1.

Före mantalsskrivning — — — — egen kommun.

Angående uppläggande av mantalslängd för vissa mantalsskrivningsdistrikt i Kopparbergs län förordnar Kungl. Maj:t.

§ 7 mom. 1.

Vid mantalsskrivningen — — — — förrättningen övervara.

Kommun äger rätt besluta om ersättning åt kommunalombud efter de grunder, som i kommunallagarna stadgas angående dagtraktamente och reseersättning åt ledamöter i styrelser och nämnder.

§ 12.

I fråga om vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd må en var, vars rätt därav beröres, ävensom vederbörande kommun och fattigvårdssamhälle söka ändring — — — — till bedömande.

Denna förordning träder i kraft den 1 september 1923.

---

*Utdrag av protokollet över finansärenden, hållet inför Hans Kungl.
Höghet Kronprinsen-Regenten i statsrådet å Stockholms
slott den 9 mars 1923.*

Närvarande:

Statsministern och ministern för utrikes ärendena BRANTING, statsråden LINDQVIST, THORSSON, OLSSON, SANDLER, NOTHIN, SVENSSON, HANSSON, ÅKERMAN, SCHLYTER, ÖRNE.

Efter gemensam beredning med chefen för socialdepartementet anför chefen för finansdepartementet, statsrådet Thorsson:

I en till Kungl. Maj:t ställd, den 24 januari 1923 dagtecknad § 6 mom. 1. framställning om vidtagande av åtgärder för ändring i föreskrifterna rörande redovisningen i mantalslängderna av hemman och lägenheter m. m. har länsstyrelsen i Kopparbergs län anfört i huvudsak följande: Framställning från länsstyrelsen i Kopparbergs län.

Länsstyrelsen hade iakttagit, att inom fögderierna i länet hemman och lägenheter, verk och inrättningar icke, på sätt i § 6 mom. 1 i gällande mantalskrivningsföreskrift föreskrivits, blivit uppförda i mantalslängderna, i anledning varav länsstyrelsen ej mindre låtit verkställa av omständigheterna påkallad utredning än även infordrat yttranden från vederbörande häradskrivare. Genom den verkställda utredningen hade inhämtats, bland annat, att anteckningar rörande fastigheterna helt och hållet saknades i mantalslängderna för tre av länets fögderier samt att i ett annat fögderi fastigheterna visserligen icke införts i själva mantalslängden, men att desamma med undantag för två socknar inom fögderiet i stället antecknats i bilagor till mantalslängderna eller s. k. fastighetsliggare, omfattande en tidrymd av fem år.

Vid sammanträde inför länsstyrelsen den 17 december 1922 av samtliga häradskrivare i länet hade häradskrivarna i berörda fögderier framhållit, att det på grund av den långt gångna jordsplittringen inom respektive fögderier vore omöjligt att i författningens ordning uppföra fastigheterna, vilka däremot, på sätt inom ett av fögderierna vore brukligt, ej allenast kunde utan även lämpligen borde uppföras i särskilda såsom bilagor till mantalslängderna anslutna liggare eller förteckningar.

Länsstyrelsen, som ifråga om lämpligheten av fastigheternas redovisande i särskilda fastighetsliggare i huvudsak delade häradskrivarnas uppfattning, ville till stöd för sin åsikt härutinnan framhålla följande omständigheter.

Varje fastighet uttrycktes oftast i tunnland och kappland, snesland och bandland, och i regel i tre-, fyr- och femsiffriga tal, och icke, såsom i allmänhet i andra län vore fallet, i bråkdelar av mantal.

Avskrivandet är från år under den korta tid, som årligen därför vore härads-skrivarna tillmätt, av tiotusental sådana fastighetsbeteckningar, som användes inom nu antydda fögderier av Kopparbergs län, måste medföra, att en mängd fel och misskrivningar insmöge sig i längderna.

Genom fastigheternas splittring på många händer uppstode självfallet stor svårighet att överskåda hemmanens redovisning och att kontrollera, att hemman eller delar därav icke bortföle eller dubbelfördes, vilket nu dessvärre ofta vore fallet.

Även om fastigheterna i författningsenlig ordning redovisades i mantalslängderna, bleve denna redovisning icke överskådlig, enär genom hemmanens splittring i en mängd smådelar dessas skattebeteckningar tillsammans med de i mantalslängden uppförda personernas namn oftast komme att upptaga ett utrymme av flera sidor, så att t. ex. av ett och samma hemman en viss del kunde komma att redovisas å en viss sida i längden och en annan del av samma hemman först två eller tre sidor längre fram. Att under sådana omständigheter vid varje rubbning av äganderättsförhållandena kontrollsummera hemmanets skattetal komme att bliva synnerligen tidsödande. Underlåtenhet av kontrollsummering skulle åter medföra risk för misstag och felräkningar.

Därest åter fastigheterna, på sätt inom ett av fögderierna vore brukligt, finge redovisas i fastighetsliggare, skulle i de allra flesta fall samtliga delar av ett hemman kunna överskådligt redovisas å en enda sida, vilket uppenbarligen i hög grad skulle underlätta kontrollen.

Länsstyrelsen ansåge för sin del, att med den omfattning, som merberörda fyra fögderier nu hade, det för häradsskrivarna i dessa fögderier mötte oöverkomliga svårigheter att i vederbörlig ordning uppföra hemman och lägenheter, verk och inrättningar i mantalslängderna. Likväl vore det enligt länsstyrelsens åsikt en oavvislig nödvändighet, att fastigheterna, särskilt hemmanen, redovisades icke allenast i fastighetstaxeringslängderna, där de särskilda hemmansdelarna, uppdelade på olika ägare, uppfördes, utan jämväl i en handling, som redovisade fastigheterna hemmansvis, en handling av sådan beskaffenhet, att densamma *dels* gäve en lätt överskådlig framställning av huru fastigheterna voro uppdelade mellan olika ägare, *dels* möjliggjorde kontroll därå, att fastigheterna icke bortföle eller dubbelfördes, *dels* ock icke alltför ofta behövde avskrivas, enär varje omskrivning medförde fel och misskrivningar.

Efter hörande ej mindre av vederbörande häradsskrivare än även av i frågan insatta allmogemän, hade länsstyrelsen funnit en enligt dess åsikt lämplig form för fastigheternas redovisning inom de socknar, där jordsplittringen gått synnerligen långt, nämligen i en fastighetsliggare, vartill förslagsformulär funnes bifogade framställningen.

Under åberopande av vad sålunda anförts, anhöll nu länsstyrelsen, bland annat, att Kungl. Maj:t täcktes vidtaga åtgärder för sådan författningsändring, att det beträffande de mantalsskrivningsdistrikt inom Kopparbergs län, med avseende å vilka länsstyrelsen funne sådant vara lämpligt, bleve medgivet, ej mindre att hemman och lägenheter, verk och inrättningar finge redovisas i särskilda mantalslängdsbilagor eller fastighetsliggare, avseende en tidrymd av fem år och upprättade i över-

ensstämmelse med nämnda formulär, än även att hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom samma mantalsskrivningsdistrikt icke behöfve uppföras i själva mantalslängderna.

Över denna framställning hava kammarrätten och riksräkenskapsverket gemensamt avgivit infordrat utlåtande, som i huvudsak är av följande lydelse:

Kammarrätten och riksräkenskapsverket.

»I anledning av vad länsstyrelsen sålunda hemställt och föreslagit få ämbetsverken till en början erinra därom, att mantalslängderna jämlikt gällande mantalsskrivnings- och skatteförordningar hava till uppgift att för skattskrivning redovisa *dels* jorden, vilken i dem specifikt upptages efter hemman och lägenheter, verk och inrättningar med dit hörande torp och andra lägenheter, *dels* befolkningen. Om sättet för redovisningen av jorden lämnas föreskrifter i § 6 av nu gällande mantalsskrivningsförordning den 6 augusti 1894 med däri senare vidtagna ändringar. Men även för rent privaträttsliga förhållanden kan det vara av betydelse, att fastigheterna och deras ägare finnas upptagna i mantalslängd; i avseende härå kan erinras om ett stadgande i andra stycket av 10 § av 1875 års lagfartsförordning.

Då enligt vad nu länsstyrelsens underdåniga framställning jämte vid densamma fogade yttranden från häradsskrivarna i länet giver vid handen den inom vissa fogderier av Kopparbergs län långt drivna jordsplittringen omöjliggjort en sådan specifikation av jorden i mantalslängderna, som föreskrives i ovannämnda författningsrum, synes till vinnande av överskådlighet och kontroll böra vidtagas särskilda anordningar. Vad länsstyrelsen i sådant hänseende föreslagit, att såsom särskild del av mantalslängden till en s. k. fastighetsliggare enligt föreslaget formulär, vilken skulle hos häradsskrivaren förvaras, sammanföra alla hemman och lägenheter m. m. med angivande endast av deras ägare, synes ämbetsverken ändamålsenligt. Givetvis kunde det vara av ett visst gagn, att de båda delarna av mantalslängden på det sätt förbundes, att i den del, som upptager personerna, för fastighetsägare gjordes hänvisning till det eller de ställen i fastighetsliggaren, där han är upptagen. Emellertid skulle, då det ej är ovanligt att tiotals eller, vad de större trävarubolagen angår, hundratals fastigheter äro i en ägares hand, dylika hänvisningar kräva jämförelsevis allt för mycket utrymme och arbete och då dessutom i taxeringslängderna varje fastighetsägares innehav är sammanfört, hava ämbetsverken stannat vid att icke föreslå några hänvisningar av nämnda art.

Beträffande den sålunda föreslagna liggaren få ämbetsverken vidare anföra följande.

Länsstyrelsens förslag innebär, att liggaren i fråga skulle utgöras av tvenne delar, en enligt formulär A över hemman och en enligt formulär B över lägenheter m. m.

Med hänsyn till de svårigheter, som särskilt i Kopparbergs län lära möta att skilja mellan hemman och lägenheter, finna ämbetsverken det lämpligare att sammanföra hemman och lägenheter å en blankett, där de kunde upptagas i enlighet med den fördelning i enheter, som förekommer i jordregistret, och med angivande av registernumren i särskild kolumn.

Denna liggare borde, på sätt länsstyrelsen jämväl föreslagit, upprättas för en tidrymd av fem år.

För första året av varje femårsperiod skulle vid mantalslängdernas insändande till riksräkenskapsverket en fullständig avskrift av liggaren fogas vid den del av mantalslängden, som innehåller de personella uppgifterna. För vart och ett av återstående fyra år skulle det däremot vara tillräckligt att samtidigt med den del av mantalslängden, som innehåller de personella uppgifterna, till riksräkenskapsverket insända ett utdrag av liggaren, vilket skulle utvisa de förändringar, som under året blivit av härads-skrivaren antecknade i liggaren.

Dessa utdrag borde i obundet skick insändas till riksräkenskapsverket för att genom nämnda ämbetsverks försorg fogas vid den avskrift av fastighetsliggaren för löpande femårsperiods första år, som blivit till riksräkenskapsverket insänd.

Då blanketter till mantalslängd enligt nu gällande formulär tillhandahållas på statens bekostnad, torde jämväl blanketter till fastighetsliggare och utdrag av denna liggare genom länsstyrelsens försorg tillhandahållas vederbörande härads-skrivare kostnadsfritt.

I detta sammanhang vilja ämbetsverken framhålla, att, då arbetet med fastighetsliggarnas första uppläggande och framtida förande lika väl som upprättandet av mantalslängderna, sådana de nu äro beskaffade, är ett tjänsteåliggande, det icke får ifrågasättas, att detsamma skall draga särskild kostnad för statsverket.

Slutligen anse sig ämbetsverken böra betona, att den anordning beträffande mantalslängdernas upprättande, som av länsstyrelsen föreslagits och av ämbetsverken nu i viss modifierad form tillstyrkts, bör få tillämpning allenast i de mantalsskrivningsdistrikt, där länsstyrelsen efter prövning finner synnerliga svårigheter möta för mantalslängdernas uppläggande i enlighet med för riket i övrigt fastställt formulär.

Den författningsändring, som skulle bliva en följd av det sålunda förordade förslaget genomförande, skulle enligt ämbetsverkens förmenande kunna i huvudsak inskränka sig till förordningen om mantalsskrivning den 6 augusti 1894 och åstadkommas på följande sätt.

Till § 6 mom. 1 i förenämnda förordning skulle göras ett tillägg av följande lydelse:

»Angående uppläggande av mantalslängd för vissa mantalsskrivningsdistrikt inom Kopparbergs län är särskilt stadgat.»

Detta stadgande skulle lämpligen kunna meddelas i en särskild förordning, som skulle innehålla bestämmelser om sättet för mantalslängdens uppläggande och insändande till riksräkenskapsverket samt åtföljas av formulär till fastighetsliggare.»

Till ämbetsverkens utlåtande var fogat ett förslag till förordning med särskilda föreskrifter angående upprättande av mantalslängd för vissa distrikt av Kopparbergs län av följande lydelse:

»Häri genom förordnas, att jämte de angående mantalsskrivning i allmänhet gällande stadganden, såvitt de ej strida mot vad här nedan finnes föreskrivet, följande särskilda bestämmelser skola i avseende å mantalsskrivning inom Kopparbergs län lända till efterrättelse.

För de mantalsskrivningsdistrikt inom Kopparbergs län, beträffande vilka länsstyrelsen på grund av långt driven jordsplittring finner synnerliga svårigheter möta för mantalslängdens uppläggande på sätt i § 6 av förordningen den 6 augusti

1894 angående mantalsskrivning stadgas, må längden uppläggas i två delar, nämligen

- del I, för redovisning av personerna inom distriktet, kallad *personell liggare*, och
- del II, för redovisning av fastigheterna inom distriktet, kallad *fastighetsliggare*.

Del I. Personell liggare.

I denna del av mantalslängden införas i enlighet med det allmänna formuläret för mantalslängd hemman och lägenheter, verk och inrättningar med dithörande torp och andra lägenheter i alfabetisk ordning eller, där det finnes lämpligare, i anslutning till indelningen i skifteslag och upptagas under vederbörande fasta egendom de å densamma boende eller eljest dithörande personerna.

Del II. Fastighetsliggaren.

Fastighetsliggaren föres i enlighet med härvid fogade formulär och upprättas för fem år i sänder. I fastighetsliggaren upptagas i alfabetisk ordning eller, där det finnes lämpligare, i anslutning till indelningen i skifteslag och med utsättande av jordregisternummer, där sådant finnes åsatt, alla hemman och lägenheter, verk och inrättningar inom distriktet; börande omedelbart efter varje sålunda upptagen särskild fastighet införas dit hörande torp och andra lägenheter. Under varje fastighet, torp eller annan lägenhet antecknas dess ägare och innehavare. Liggaren upprättas första gången med ledning av mantalslängden för året närmast före det första året i femårsperioden och med begagnande av inhämtade upplysningar om ägande-, åbo- eller arrenderätt till fastigheterna. För följande år under femårsperioden införas endast timade förändringar i avseende å rätten till den fasta egendomen, varvid föregående anteckning om vederbörande egendom överstrykes.

Del I eller den personella liggaren skall varje år i original insändas till riksräkenskapsverket; börande duplettexemplar av samma liggare hos härads-skrivaren förvaras.

Av del II eller fastighetsliggaren skall för varje år, då sådan liggare på nytt upplägges, fullständig avskrift insändas till riksräkenskapsverket, medan originalet förvaras hos häradsskrivaren. För vart och ett av de återstående fyra år, för vilka liggaren upplagts, skall till riksräkenskapsverket insändas allenast utdrag av densamma, innefattande för varje år de förändringar, som för det året införts i häradsskrivarens exemplar av liggaren.

De närmare anvisningar i avseende å fastighetsliggarens uppläggande och förande, som må finnas erforderliga, äger riksräkenskapsverket meddela.

Denna förordning träder i kraft den 1 juli 1923.»

De förhållanden, som genom förevarande framställning från länsstyrelsen i Kopparbergs län bragts till Kungl. Maj:ts kännedom, äro utan tvivel värda statsmakternas beaktande. Av länsstyrelsens utlåtande och vid detsamma fogade bilagor, med vars närmare innehåll jag anser mig icke böra belasta statsrådsprotokollet, framgår med all tydlighet, att ett uppläggande av mantalslängder i enlighet med de vanliga formulären i

vissa fögderier måste möta synnerliga svårigheter på grund av den utomordentliga jordsplittringen. Såväl länsstyrelsen som kammarrätten och riksräkenskapsverket hava framhållit betydelsen av en riktig redovisning av jorden i såväl mantalslängder som taxeringslängder. Det vill förefalla, som om den förordade anordningen med särskilda fastighetsliggare, avsedda att gälla för fem år och med skedda förändringar i äganderättsförhållandena för varje år införda i särskilda kolumner, skulle bidra till vinnande av reda och överskådlighet. Den omständigheten, att riksräkenskapsverket, som har att verkställa granskningen av mantals- och taxeringslängderna, biträtt förslaget, synes mig utgöra en omständighet av vikt. Är förslaget ur häradsskrivarnas synpunkt önskvärt och ur kontrollsynpunkt acceptabelt, synes all anledning förefinnas att genomföra detsamma.

De särskilda föreskrifter, som erfordras angående längdernas uppställande m. m., synas mig emellertid knappast böra hava sin plats i en av Kungl. Maj:t och riksdagen antagen författning utan fastmera vara av rent administrativ natur. Det av kammarrätten och riksräkenskapsverket framlagda förslaget till ändring i § 6 mom. 1 mantalsskrivningsförordningen torde fördenskull tarva sådan modifikation i formuleringen, att åt Kungl. Maj:t överlämnas att meddela bestämmelser angående uppläggande av mantalslängd för vissa mantalsskrivningsdistrikt inom Kopparbergs län.

§ 7 mom. 1. Chefen för socialdepartementet har förut denna dag anmält de s. k. kommunalförfattningssakkunnigas betänkande angående ersättning åt innehavare av kommunala förtroendeuppdrag; och har Kungl. Maj:t beslutat avlåta proposition till riksdagen med förslag till vissa ändringar i kommunallagarna beträffande sådana ersättningar. Nämnda sakkunniga hava emellertid föreslagit även viss ändring i mantalsskrivningsförordningen, vilken jag anhåller att nu få beröra.

Enligt § 7 mom. 1 i förordningen angående mantalsskrivning, sådant detta stadgande lyder enligt förordning den 11 juni 1918 (nr 381), skola vid mantalsskrivningsförrättning tillstädesvara av kommunen utsedda ombud till det antal, som länsstyrelsen bestämmer. Nu gällande bestämmelser medgiva icke ersättning av kommunens medel åt dessa ombud.

Nämnda sakkunniga hava ansett, att, då kommunerna enligt de av de sakkunniga föreslagna ändringarna i kommunallagarna skulle äga bereda sina förtroendemän ersättning, följdriktigheten fordrade, att även

kommunalombuden vid mantalsskrivningsförrättning erhöle någon gottgörelse. De sakkunniga hava vidare anfört:

Med hänsyn till arbetets koncentrerande under en kort tidsperiod med jämförelsevis lång arbetstid under var och en av sammanträdesdagarna vore detta uppdrag närmast att jämföra med ledamotskap i taxeringsnämnd. De till införande i kommunallagarna ifrågasatta bestämmelserna om ersättning, vilka avsåge enbart *ledamotskap* i styrelser, nämnder och beredningar, bleve dock icke utan vidare tillämpliga på dylikt ombudsmannaskap, varför ett tillägg till mantalsskrivningsförordningen vore behöfligt, för att ersättningen lagligen skulle kunna beslutas. Då arbetet, på sätt nyss nämnts, vore jämförligt med det med ledamotskap i taxeringsnämnd förbundna, kunde möjligen ifrågasättas, huruvida icke stadgandet om ersättning borde i bägge fallen vara enahanda. Men då den avvikande bestämmelsen beträffande det senare uppdraget huvudsakligen motiverats av det förhållandet, att en minskning av dagtraktamentets nuvarande maximum kunde medföra olägenheter, och då undantagen från de i kommunallagarna meddelade allmänna bestämmelserna borde bli så få som möjligt, syntes det dock vara lämpligt, att kommunens befogenhet att i förevarande fall besluta om dagtraktamente och reseersättning begränsades på samma sätt, som enligt berörda bestämmelser gällde beträffande ersättning åt ledamöter av styrelser och nämnder.

I likhet med kommunalförfattningssakkunniga är jag av den uppfattningen, att, därest befogenhet meddelas kommun att besluta om ersättning åt ledamöter i styrelser och nämnder, denna befogenhet bör utsträckas att gälla även de i mantalsskrivningsförordningen omförmälda kommunala ombuden. Formuleringen av den härför erforderliga ändringen i § 7 mantalsskrivningsförordningen bör givetvis ansluta sig till förenämnda ändringar i kommunallagarna.

Departement-
schefen.

Styrelsen för Svenska landskommunernas förbund har i en den 8 november 1921 dagtecknad skrivelse anfört följande:

»Enligt stadgandet i § 12 av nådiga förordningen angående mantalsskrivning den 6 augusti 1894, sådan denna § lyder enligt nådiga förordningen den 14 juni 1918, må, ifråga om vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd, envar, vars rätt beröres därav, ävensom vederbörande kommun söka ändring genom besvär hos Eders Kungl. Maj:ts befallningshavande i länet.

Sedan en person K. för år 1919 mantalsskrivits i Kungsbacka stad samt fattigvårdsstyrelsen därstädes hos länsstyrelsen i Hallands län hemställt, att av angivna skäl en annan kommun måtte förklaras utgöra K:s rätta mantalsskrivningsort för ifrågavarande år, har länsstyrelsen genom resolution den 28 maj 1919 förklarat framställningen icke föranleda till någon länsstyrelsens åtgärd, *enär fattigvårdsstyrelsen icke vore behörig att föra talan uti målet.* Häröver besvarade sig fattigvårdsstyrelsen, men genom utslag den 22 mars 1921 har Eders Kungl. Maj:ts Kammarrätt ej funnit skäl göra ändring i överklagade resolutionen. Av kammarrättens fem i beslutet deltagande ledamöter hava emellertid två varit av skiljaktig mening samt velat återförvisa målet till länsstyrelsen, enär enligt

§ 12.
Framställning från
styrelsen för
Svenska
landskommunernas för-
bund.

deras åsikt fattigvårdsstyrelsen jämlikt 12 § i mantalsskrivningsförordningen, jämförd med 10 § i lagen om fattigvården finge anses vara behörig att föra talan angående K:s ifrågavarande mantalsskrivning.

Då kammarrätten är sista instans i mantalsskrivningsmål, läser man hava att utgå från, att den tolkning, som framgått ur berörda utslag, skall bliva den för framtiden gällande.

Fråga är emellertid, om en sådan ordning är den, som är med kommunernas intressen bäst förenliga. Mantalsskrivningen är en åtgärd, som ur olika synpunkter är av intresse för kommunen; nämligen med hänsyn till beskattninga pensionering enligt lagen om allmän pensionsförsäkring samt hemortsrättsförvärv. Sedan enligt nya fattigvårdslagen hemortsrätten gjorts beroende av den faktiska, mantalsskrivningen, är det av vikt för kommunerna, att mantalsskrivningsåtgärd skärskådas ur denna synpunkt. Härvid är intet av kommunens organ på samma sätt skickat att bevaka kommunens intresse som fattigvårdsstyrelsen.»

Styrelsen har på grund av det anförda hemställt, att § 12 i mantalsskrivningsförordningen måtte omarbetas därhän, att fattigvårdsstyrelse berättigas att å kommunens vägnar, ensam eller jämte annan kommunal myndighet, få klaga över mantalsskrivningsåtgärd; dock att det även vore tänkbart att vinna det av styrelsen framförda önskemålet genom en förändring i samband med stadgandet i 10 § fattigvårdslagen om fattigvårdsstyrelsens rätt att företräda fattigvårdssamhället.

Kammarrätten.

I infordrat utlåtande har kammarrätten beträffande denna fråga anført följande:

»Såsom i den remitterade framställningen anföres, har kammarrätten i visst fall ej gjort ändring i länsstyrelses resolution, varigenom en fattigvårdsstyrelse förklarats icke vara behörig att föra talan i mål angående mantalsskrivning. Med bortseende från frågan om en sådan lagtolkning är riktig eller ej, varom skilda meningar gjort sig gällande inom kammarrätten, synes det vara lämpligast, att, om det ur saklig synpunkt anses riktigt, att fattigvårdsstyrelse tillerkännes den omtvistade behörigheten, detta sker genom ändring av gällande bestämmelser i ämnet.

Då enligt gällande mantalsskrivningsförordning kommun äger föra talan i mantalsskrivningsmål samt kommun och fattigvårdssamhälle i regel sammanfalla, skulle mot den föreslagna anordningen visserligen kunna anmärkas, att det vore mindre lämpligt att öppna möjlighet för fattigvårdssamhälle att genom sitt verkställande organ föra talan i mål av enahanda beskaffenhet. Enligt kammarrättens mening synes dock en sådan invändning vara av mera teoretisk än praktisk natur och i varje fall icke vara av avgörande betydelse. Till förmån för en lagändring talar å andra sidan — såsom även påpekats i den remitterade framställningen — den omständigheten, att fattigvårdsstyrelsen, sedan hemortsrätten genom 1918 års fattigvårdslagstiftning gjorts beroende av den faktiska mantalsskrivningen, har ett naturligt intresse att bevaka vid mantalsskrivningen, vilket synes böra föranleda rätt för fattigvårdsstyrelse att föra talan i mantalsskrivningsmål. Bestämmelse i detta syfte synes kammarrätten lämpligen böra införas i § 12 mantalsskrivningsförordningen på sådant sätt, att vederbörande fattigvårdssamhälle förklarats äga behörighet att jämsides med vederbörande kommun söka änd-

ring i fråga om vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd. Genom en dylik anordning undgår man att åtminstone i formellt avseende giva fattigvårdsstyrelse behörighet att föra *kommuns* talan i mantalsskrivningsmål. Att fattigvårdssamhälle, som består av två eller flera kommuner, skulle äga sådan behörighet i fråga om mantalsskrivning i envar av dessa kommuner, synes icke behöva särskilt komma till uttryck i lagtexten.

I de särskilda författningarna om mantalsskrivning i Stockholm och Göteborg synas, med hänsyn till avfattningen av hithörande författningsrum, § 14 i den förra och § 12 i den senare, några förändringar icke behöva företagas.»

På grund av vad sålunda anförts hemställde kammarrätten, att proposition måtte avlåtas till riksdagen med förslag, att § 12 i mantalsskrivningsförfordningen må erhålla följande ändrade lydelse:

»I fråga om vidtagen eller underlåten mantalsskrivningsåtgärd må en var, vars rätt därav beröres, ävensom vederbörande kommun och fattigvårdssamhälle söka ändring — — — — bedömande.»

För egen del har jag ingen erinran mot kammarrättens förslag till ändring i § 12 mantalsskrivningsförfordningen, utan vill jag tillstyrka detsamma. Departementschefen.

Den förordade ändringen i § 7 mom. 1 mantalsskrivningsförfordningen torde böra träda i kraft samtidigt med ändringarna i kommunallagarna, d. v. s. den 1 september 1923. Det synes lämpligt, att även övriga ändringar träda i kraft vid samma tidpunkt. Ikraftträdandet.

Föredragande departementschefen uppläser härefter ett inom finansdepartementet utarbetat förslag till *förordning om vissa ändringar i förordningen den 6 augusti 1894 (nr 61) angående mantalsskrivning* och hemställer, att förslaget måtte genom proposition föreläggas riksdagen till antagande.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställen förordnar Hans Kungl. Höghet Kronprinsen-Regenten, att till riksdagen skall avlåtas proposition av den lydelse, bilaga litt . . . vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:

Elis Lindahl.